

Sprawozdanie

**z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny
w gminie Żary o statusie miejskim w 2014 roku**

Żary, luty 2015 r.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2011 nr 149, poz. 887 z późn. zm.) nakłada na Burmistrza obowiązek zapewnienia wsparcia rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

Zgodnie z art. 8.1 przedmiotowej ustawy Burmistrz organizuje dla rodzin przeżywających trudności w realizacji funkcji opiekuńczo – wychowawczych wsparcie polegające w szczególności na:

1. analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie,
2. wzmacnianiu roli i funkcji rodziny,
3. rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny,
4. podnoszeniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
5. pomocy w integracji rodziny,
6. przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
7. dążeniu do reintegracji rodziny.

Zgodnie z art. 179 ust.1, Burmistrz składa corocznie Radzie Miejskiej sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny i wskazuje potrzeby w zakresie realizacji tych zadań.

1. Rodziny objęte monitoringiem i wsparciem.

Według danych z działalności MOPS, z pomocy społecznej w 2014 roku korzystało ogółem **1791** rodzin (środowisk), w których skład wchodziło łącznie **3405** osoby.

Wśród rodzin korzystających z różnych świadczeń pomocy społecznej w MOPS było:

- **377** rodzin składających się z 1311 członków z problemem bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego (w tym 265 rodzin niepełnych i 90 rodzin wielodzietnych),
- **188** rodziny wymagające pomocy w związku z potrzebą ochrony macierzyństwa, (w tym 102 rodzin wielodzietnych),
- **276** rodziny z problemem alkoholizmu, **11** rodzin z problemem narkomanii, **11** z problemem przemocy w rodzinie.

W celu określenia liczby zamieszkałych w Żarach rodzin wymagających monitoringu i wsparcia określonego w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, z uwagi na zagrożenie kryzysem lub trudności w realizacji funkcji opiekuńczo –

wychowawczych, w 2014 roku psycholodzy MOPS we współpracy z asystentami rodziny, pracownikami socjalnymi, specjalistami pracy z rodziną oraz specjalistami terapii uzależnień, dokonali analizy problemów u rodzin objętych pomocą MOPS, zgodnie z ujętą w przyjętym przez Radę Miejską „Programie Wspierania Rodziny na lata 2013-2015” metodą oceny głębokości i rodzaju występujących w danej rodzinie trudności w sprawowaniu funkcji opiekuńczej, emocjonalnej i wychowawczej. Na podstawie tej diagnozy stwierdzono, że specjalistycznego wsparcia różnego typu potrzebuje ponad **213** żarskich rodzin. Coraz częściej do MOPS zgłaszają się osoby prywatne, zgłaszające przypadki zaniedbywania, czy przemocy wobec dzieci, co pozwala podjąć szybką interwencję. Są również przypadki anonimowych zgłoszeń.

2. Organizowanie pracy z rodziną

Jednostką wyznaczoną do organizowania pracy z rodziną (zgodnie z art. 10.ust 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej) w gminie Żary o statusie miejskim jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Żarach.

Praca z rodziną w 2014 roku prowadzona była w formach:

- konsultacji i poradnictwa specjalistycznego, z zakresu uzależnień i rozwiązywania problemów psychologicznych,
- w zakresie prowadzonych usług opiekuńczych w związku z bezradnością opiekuńczo wychowawczą i prowadzenia gospodarstwa domowego matek samotnie wychowujących dzieci (dla 2 matek z 3 dziećmi),
- spotkań grup wsparcia dla kobiet, mających na celu rozwiązanie bieżących problemów oraz wymianę doświadczeń (ze spotkań korzystało 5 kobiet, odbyło się 22 spotkania).

W 2014 roku w MOPS zatrudnionych było sześć asystentek rodziny, w tym jedna od stycznia do grudnia w ramach umowy o pracę , trzy asystentki od maja do grudnia na umowę - zlecenie w ramach dotacji MPiPS oraz dwie w ramach umowy o pracę od marca 2014r do marca 2015r w ramach projektu systemowego dofinansowanego ze środków EFS. Ogółem objętych pomocą przez asystentów rodziny było 87 rodzin.

Asystentki w 2014 r. realizowały zadania stosownie do potrzeb rodzin, z którymi pracowały, zgodnie z art. 15 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w szczególności:

- opracowywały i realizowały plan pracy z rodziną, we współpracy z członkami rodzin oraz w konsultacji z pracownikiem socjalnym,
- udzielały pomocy w poprawie sytuacji życiowej rodzin, m.in. poprzez naukę racjonalnego gospodarowania budżetem domowym,
- udzielały pomocy w rozwiązywaniu problemów socjalnych, w tym w załatwianiu spraw mieszkaniowych itp.,
- udzielały pomocy w rozwiązywaniu problemów psychologicznych, udzielając wsparcia psychologicznego, motywowały do korzystania z pomocy specjalistów i pomocy w uzyskaniu takiego wsparcia,
- udzielały pomocy w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi,
- motywowały do zwiększenia aktywności społecznej rodzin,
- motywowały członków rodzin do poszukiwania pracy i udzielały wsparcia w celu jej utrzymania,
- podejmowały starania w celu objęcia dzieci opieką specjalistyczną,
- podejmowały działania zaradcze i interwencyjne w sytuacji zagrożenia dzieci,
- prowadziły indywidualne konsultacje wychowawcze dla rodziców,
- prowadziły dokumentację pracy z rodziną,
- dokonywały okresowej oceny sytuacji rodzin objętych wsparciem,
- współpracowały z instytucjami i organizacjami i osobami specjalizującymi się w pomocy rodzinie,
- współpracowały z grupą roboczą Zespołu Interdyscyplinarnego,
- przygotowywały opinie dla Sądu oraz występowały przed Sądem Rodzinnym w charakterze świadków.

W wyniku współpracy z asystentami rodziny udało się usamodzielnic 23 rodziny, tzn. osiągnięto wszystkie założone cele pracy z tymi rodzinami. Rodziny te pomimo zakończenia pracy asystenta rodziny, zastały objęte monitoringiem przez pracowników socjalnych. U jednej rodziny pracę zakończono ze względu na brak efektów pracy, a w dwóch rodzinach zakończono pracę ze względu na zaprzestanie współpracy przez rodzinę. U pozostałych rodzin, po podsumowaniu efektów realizacji uzgodnionych z nimi planów pracy z rodziną, stwierdzono poprawę w zakresie sposobu realizacji przez rodziców funkcji

opiekuńczo-wychowawczych we wszystkich sferach (opiekuńczej, emocjonalnej i wychowawczej), jednak nadal wymagają oni wsparcia i współpracy z asystentem rodziny.

3. Pomoc w opiece i wychowaniu dziecka

2.1. Placówki Wsparcia Dziennego

W 2014 roku na terenie Żar działały dwie Placówki Wsparcia Dziennego w formie opiekuńczej i specjalistycznej, prowadzona przez Towarzystwo Przyjaciół Dzieci na podstawie wygranego konkursu ofert (placówka „Promyk” z siedzibą w Żarach przy ul. Podchorążych 4 a) oraz utworzona od września 2014r Świetlica Środowiskowa „Piątka” w MOPS Żarach ul. Okrzei35 /Luna/.

Placówki Wsparcia Dziennego prowadzą następujące rodzaje zajęć w szczególności:

- w świetlicy opiekuńczo-wychowawczej, w tym zajęcia profilaktyczne, rekreacyjne, plastyczne, manualne, uroczystości okolicznościowe, nauka własna, gry, zabawy tematyczne, zajęcia multimedialne z wykorzystaniem Internetu, wyjście do kina, na basen, wyjazd do teatru;
- w świetlicy socjoterapeutycznej, w tym zajęcia socjoterapeutyczne grupowe, psychoterapia indywidualna, terapia rodzinna;
- dyżury interwencyjne w czasie wakacji.

Prowadzone placówki finansowane były ze środków Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Żarach.

W wyniku zajęć prowadzonych przez Placówki Wsparcia Dziennego, terapii, działaniom wychowawczym i profilaktycznym uczestnicy poznali prawdy i mity na temat uzależnień, jak również skuteczne metody odmawiania i radzenia sobie z presją grupy. Wyznaczyli sobie ważne dla nich do osiągnięcia cele. Ponadto dzieci i młodzież dowiedzieli się, jak radzić sobie w sytuacjach doświadczania przemocy, dbać o swoje bezpieczeństwo, higienę i zdrowie.

Nastąpiła również, poprawa sytuacji opiekuńczo-wychowawczej rodzin z uwzględnieniem pedagogizacji rodziców i elementów terapii rodzinnej. Działania prowadzone w Placówkach zmniejszyły prawdopodobieństwo powielania przez dzieci i młodzież negatywnych wzorców funkcjonujących w ich domach rodzinnych.

Natomiast zajęcia prowadzone w socjoterapeutycznych grupach zaawansowana poczyniły duże postępy w procesie terapeutycznym, u podopiecznych w większości wypadków spadł poziom agresji, a podniósł się poziom ich kompetencji społecznych. U dzieci ze świetlicy

opiekuńczo – wychowawczej podniósł się poziom rozwoju społecznego, dzieci chętniej sobie pomagają, potrafią ze sobą współpracować, cieszą się swoim towarzystwem, spożywają posiłki razem przy jednym stole.

3.2 Rodziny Wspierające

Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych obejmowane są pomocą *rodzin wspierających*, o ile tylko w najbliższym otoczeniu dzieci wychowujących się w tych rodzinach zostanie znaleziona rodzina o odpowiednich predyspozycjach do udzielenia takiej pomocy. *Rodziny wspierające* powoływane są przez kierownika MOPS na podstawie upoważnienia udzielonego przez Burmistrza Żar. W przypadku pozytywnej opinii na temat kandydatów, po uprzednim przeprowadzeniu z nimi wywiadu środowiskowego, przygotowywane jest stosowne Porozumienie podpisywane przez kierownika MOPS, kandydatów na rodzinę wspierającą oraz rodzinę, która będzie korzystać ze wsparcia.

W 2014 z uwagi na brak chętnych rodzin wspierających nie zostały zawarte umowy w celu wspierania i poniesienia zdolności wypełniania funkcji rodzicielskich.

3. Współfinansowanie pobytu dziecka w pieczy zastępczej

Od 2014 roku ustawodawca nałożył na gminy obowiązek współfinansowania pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym, w wysokości 10% w pierwszym roku, 30% w drugim roku i 50% w trzecim roku pobytu dziecka.

W 2014 gmina poniosła wydatki dotyczące pobytu dzieci w rodzinach zastępczych oraz pobytu dzieci w Domach Dziecka (Żary, Lubsko) w wysokości **ogółem 85.931,61.**

Od stycznia do grudnia w rodzinach zastępczych było umieszczonych **26** dzieci z tego w kwietniu i w lipcu troje dzieci opuściło pogotowie rodzinne, a pod koniec grudnia jedno dziecko wróciło do rodziny biologicznej. Na koniec grudnia w rodzinach zastępczych było 22 dzieci.

Natomiast od stycznia do grudnia w Powiatowych Domach Dziecka w Żarach i Lubsku umieszczonych było 6 dzieci, w tym troje dzieci w Żarach i troje w Lubsku, w sierpniu jedno dziecko trafiło do adopcji. Na koniec grudnia w domach dziecka było 5 dzieci.

Należy się spodziewać, iż wydatki na pobyt dzieci w pieczy zastępczej będą stale rosły, zarówno z uwagi na wydłużający się czas pobytu tych dzieci, jak również nowe umieszczenia, często o charakterze interwencyjnym.

4. Pozostałe zadania

Gmina Żary o statusie miejskim realizowała również zadania wynikające z innych uregulowań prawnych niż ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, pośrednio przyczyniających się jednak do realizacji jej celów i dlatego zawartych w przyjętym przez Radę Miejską w Żarach „PROGRAMIE WSPIERANIA RODZINY DLA GMINY ŻARY O STATUSIE MIEJSKIM NA LATA 2013-2015”. Wśród tych zadań są:

- realizacja przez MOPS zadań pomocy społecznej, w szczególności poprzez pracę socjalną świadczoną przez 20 pracowników socjalnych w środowisku, wywiady środowiskowe, zorganizowany wolontariat, poradnictwo z zakresu uzależnień i wsparcie psychologiczne, realizację projektu systemowego dofinansowanego ze środków EFS, działalność specjalistycznych zespołów wspierających (szczegółowe dane zawarte są w sprawozdaniu merytorycznym z działalności MOPS),
- działalność Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy oraz powołanych grup roboczych,
- działalność Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- realizację zadań statutowych szkół (pomoc psychologiczno – pedagogiczna, pedagogizacja rodziców, psychoedukacja, zajęcia socjoterapeutyczne, opieka świetlicowa, zajęcia z zakresu wychowania do życia w rodzinie, imprezy okolicznościowe, działalność stowarzyszeń, realizacja przez szkoły projektów profilaktycznych),
- realizację zadań statutowych przedszkoli (imprezy rodzinne, warsztaty dla rodziców, zajęcia otwarte, konsultacje z nauczycielami, psychologiem, pedagogizacja rodziców, udostępnianie literatury),
- dofinansowanie działalności Ośrodka Interwencji Kryzysowej, Domu Samotnej Matki, świetlic środowiskowych, punktów konsultacyjnych organizowanych przez organizacje pozarządowe,
- dofinansowanie wypoczynku dzieci i młodzieży, różnych form rozwoju zainteresowań.

5. Wnioski i potrzeby w zakresie realizacji zadań w zakresie wspierania rodziny na 2014 rok

Po analizie stanu realizacji zadań w zakresie wspierania rodziny stwierdzono, iż w 2014 roku należy w szczególności:

- w dalszym ciągu zacieśniać współpracę ze wszystkimi instytucjami i organizacjami działającymi w sferze wspierania rodziny i wspólnie realizować „Programu wspierania rodziny na lata 2013-2015”, jak również wspierać organizacyjnie oraz finansowo podejmowane przez nie przedsięwzięcia wynikające z „Programu”,
- promować zadania Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej jako organizatora pracy z rodziną,
- wzmocnić zasoby MOPS jako organizatora pracy z rodziną, w szczególności poprzez zatrudnianie asystentów rodziny, dzięki czemu możliwe będzie zwiększenie diagnostyki, profilaktyki i pracy z indywidualną rodziną w formie rodzinnego poradnictwa, terapii rodzin i mediacji,
- podnosić kwalifikacje kadr pracujących z rodziną,
- poprawić warunki obsługi klientów w MOPS, a także bazę lokalową Placówki Wsparcia Dziennego,
- wspierać działalność Placówki Pobytu Dziennego, jak również rozwijać działalność rodzin wspierających,
- zabezpieczyć środki na pokrywanie kosztów pobytu dzieci w pieczy zastępczej (uwzględniając trudności we wcześniejszym zaplanowaniu niezbędnych kwot z uwagi na brak wpływu MOPS na decyzję o kierowaniu dzieci do pieczy zastępczej i częsty interwencyjny tryb takich umieszczeń),
- należy również uwzględnić, iż wydatki za pobyt dzieci w rodzinach zastępczych będą stale rosły, zarówno z uwagi na fakt, iż 19 września 2014r. w życie weszły zmiany do ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz.U. z 2013r., poz. 135 z późn.zm.) na mocy których uchylono w art. 80 ust 2-5 mówiące o tym, iż świadczenia na utrzymanie dziecka w rodzinach zastępczych pomniejszone są o 50 % dochodów dziecka jak i trzeba uwzględnić procentowy wzrost uzależniony pobylem dziecka w rodzinie.